

БОЖИДАР БАНОВИЋ

Факултет безбедности

Београд

ЂУРИЦА АМАНОВИЋ*

Криминалистичко-полицијска академија

Београд

УДК 351.74/.76(497.11):37.014

Оригиналан научни рад

Примљен: 12.04.2017

Одобен: 02.05.2017

Страна: 127-138

КОНСТИТУИСАЊЕ ПОЛИЦИЈСКИХ НАУКА У СРБИЈИ КАО ИМПЕРАТИВ ВРЕМЕНА**

Сажетак: Полицијске науке у Србији још увек не постоје у националној номенклатури наука, мада се увелико изучавају у научним и полицијским образовним институцијама. Покушајима њиховог конституисања приговара се да су њихов предмет, циљ и метод слабо и нејасно дефинисани, те да недостаје теоријско утемељење. Упркос делимично оправданим приговорима, постоје бројни аргументи који указују на то да се на ове науке може гледати као на науке у настајању, односно релативно независан систем већ постојећих наука и научних дисциплина које проучавају релевантне чиниоце унутрашње безбедности друштвених група и појединаца. Циљ овога рада је да представи утемељеност полицијских наука (системских, посебних и примењених) кроз њихов задатак, предмет изучавања, њихову структуру, друштвену и образовно-институционалну оправданост.

Кључне речи: научно поље, научна област, научне дисциплине, полиција

Увод

Полицијски послови су у међународним оквирима препознати као посебни послови за које је потребно посебно образовање. Тако им је у Међународној стандардној класификацији образовања (International Standard Classification of Education – ISCED) УНЕСКО доделио класификацијско поље 86.¹ Ови послови, као и цео сплет односа који се јавља како унутар полицијских организација, тако и између њих и друштвеног окружења, данас су постали веома сложени. Из тих разлога полиција је данас у свету постала предмет научног интересовања и бројних истраживања (Bailey, 1995; Милосављевић,

* djurica.amanovic@kpa.edu.rs

** Рад је резултат истраживања на пројекту „Управљање полицијском организацијом у спречавању и сузбијању претњи безбедности у Републици Србији“, бр.242/16-6-2014, које финансира Министарство унутрашњих послова и реализује Криминалистичко-полицијска академија у Београду, циклус научних истраживања 2015-2019. година.

¹ Заштита имовине и лица, полицијски послови и послови повезани са спровођењем закона, криминологија, ватрогасна заштита и ватрогаство, цивилна безбедност, војска. ISCED: 75.

1997; Wright, Miler, 1998; Кешетовић, 2005; Милошевић, Мудрић, 2001; Milošević, 2005c; Greene, 2012).

Истраживачко поље, односно скуп појава чије је истраживања од значаја за полицију, веома је широко (Bruno, 1989; Милосављевић, 1997; Милошевић, Мудрић, 2001; Симоновић, 2004; Milošević, 2005b,c; Hanak, Hofinger, 2005; Banović, Amanović, Vučković, 2012; Braga and Edward, 2014; Greene, 2014; Milošević, Milošević, 2014; Ignjatović, 2015; Амановић, Никач, 2015a; Гађиновић, 2015). Оно обухвата теоријска истраживања безбедносних појава као врсте друштвених појава (криминал, безбедност саобраћаја и сл.) са чијим се последицама суочава полиција и други субјекти безбедности. Друга врста истраживања односи се на проучавање полицијских институција, полицијске организације, полицијских кадрова, начина и ефеката њиховог рада у обављању појединих задатака, уз коришћење резултата различитих наука које су истраживале полицијске феномене. Ради се о примени сазнања бројних наука (криминологија, право, социологија, психологија, менаџмент, статистика, безбедносне науке, политичке науке,...) на изучавање полицијских послова, криминала, полицијских кадрова, њене технологије и ефеката њиховог рада, полицијске организације, као и на односе са друштвеним окружењем (Palidda, 2000; Амановић, 2003; Симоновић, 2011; Amanović, Anđelić- Nikolendžić, 2011; Simonović, Otašević, Đurđević, 2014; Амановић, Никач, 2015a; Оташевић, 2015; Гађиновић, 2015). Наведена ширина истраживачког захвата, бројне и сложене везе са низом других наука и релативно мала бројност спроведених истраживања и неизграђеност специфичног метода утичу на извесне термилошке нејасноће. Тако су у употреби бројни термини, као што су научна полиција, полицијске науке, наука о полицији, полицијско-безбедносне науке, наука о безбедности, итд. (Bruno, 1989; Милосављевић, 1997; Milošević, 2005c; Porada et al., 2006; Buturac, Solomun, 2013). Њихова прецизна значења и међусобни односи нису увек сасвим јасни и прецизни, пре свега због различитих концепција теоретичара, различитих правних система, надлежности и организације полиције, традиција, итд. Истовремено, ваља истаћи то да су у истраживању полиције и безбедносних појава присутне и бројне специфичности и потешкоће како гносеолошке (сложеност, мултикаузалност, динамичност, итд.), тако и социјалне природе (аутархичност полицијских организација и њихова осетљивост на критику, специфична професионална култура полицајаца и сл.).

Без обзира на изнето данас у свету присутни су напори да се конституише и посебна научна област за коју се, зависно од земље, користе називи полицијске науке (*Police Science*) - земље англосаксонске традиције, (*Polizeiwissenschaft*) - Немачка, наука о полицији, наука о безбедности (*Vars-tvoslovje*) – Словенија (Umek, 2001: 55-65) или полицијско - безбедносне науке - Словачка “као фундаменталне теорије и методологије за све практичне активности полиције и служби безбедности у области безбедности друшва и државе” (Dianiška, Šimovček, 1996: 93-97)². У контексту ове расправе, а у циљу ла-

² Још 1996. године Словачка полицијска академија је уз помоћ Владе Словачке покренула истраживачки пројекат на тему „Конституисање полицијско-безбедносне науке“

кшег разумевања нашег излагања, овде је важно истаћи постојање више различитих, супростављених, модела као што су полицијско-безбедносне науке, полицијска наука (*у једнини*) и полицијске науке (*у множини*). У нашем приступу преферирамо моделу полицијске науке (*у множини*), базирајући се на чињеници сложене полицијске структуре (полиције као институције) као и различитих полицијских послова које није могуће интегрисати у самостално и посебно научно поље (Milošević, 2005c; Porada et al., 2006; Buturac, Solomun, 2013).

До сада наведени, али и други напори, довели су до тога да данас полицијске науке, посматрано у светским размерама, постоје, затим да се конституишу као релативно посебне научне дисциплине које се налазе у раној фази освајања предмета (поља) истраживања и метода примереног свом предмету, али и суочене са мноштвом потешкоћа и недовољним разумевањем академске заједнице (Милошевић, Мудрић 2001; Milošević i sar. 2005b; Milošević, 2005c; Амановић, 2013). Упркос томе оне се данас све интензивније развијају. Етаблирани и веома утицајни часописи који се баве криминологијом, нпр. *Criminology*³, или целокупним корпусом кривичног правосуђа као рецимо *Justice Quarterly*⁴ све већи део свог садржаја посвећују темама везаним за полицију. Поред тога, данас у свету постоје и научни часописи који се искључиво баве истраживањима везаним за полицију. Тако су у САД најутицајнији часописи у области полицијских студија: *Police Quarterly*⁵; *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*,⁶ *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*.

Велики је број научника, пре свега у САД, Канади, Аустралији и Великој Британији, чији базични предмет истраживања су различите научне дисциплине, који су се посветили скоро искључиво истраживању полиције. Као најцитиранији аутори који се баве полицијским студијама наводе се Лоренс В. Шерман (Lawrence W. Sherman (Telep, 2009: 441-463); Дејвид Х. Бејли (David H. Bayley); Херман Голдстајн (Herman Goldstein); Џејмс К. Вилсон (James Q. Wilson); Џероум Х. Сколник (Jerome H. Skolnick); Џорџ Л. Келинг (George L. Kelling); Семјуел Вокер (Samuel Walker). Већ је формиран значајан фонд публикованог научног знања у виду уџбеника, монографија, зборника и часописа.

(*Constitution of Police Security Science*) на чијем челу је био потпуковник проф. др Иван Шимовчек (*Ivan Šimovček*), Шеф департмана криминалистике и форензике. Главни циљ пројекта био је конституисање нове научне дисциплине - полицијско-безбедносне науке која би требало да постане фундаментална теорија и методологија за све практичне активности полиције, безбедносних служби, као и систем довољно ефективних метода и експлицитних и исправних концептуалних апарата.

³ Међународни часопис изузетних вредности: American Society of Criminology, Blackwell Publishing.

⁴ Међународни часопис изузетних вредности: Academy of Criminal Justice Sciences (US), Publisher: Taylor & Francis.

⁵ Истакнути међународни часопис: Police Executive Research Forum, Sage Publications.

⁶ Године 1996. часописи *American Journal of Police* и *Police Studies* спојили су се у нови часопис *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*.

Постоји велики број годишњих (нпр. у организацији Међународног полицијског симпозијума IPES-a, CEPOL-a) или бијеналних (нпр. Policing in Central and Eastern Europe у организацији Факултета за безбедносне студије Универзитета у Марибору, Словенија и Универзитета у Лестеру (University of Leicester) Велика Британија) конференција посвећених полицијским наукама (CEPOL, 2007). Поред организације и реализације самих истраживања, тј. стицању нових знања, све већа пажња посвећује се и трансферу нових знања на припаднике полиције кроз различите облике едукације и тренинга током целог трајања каријере (Pagon, 1996, 2000; Милошевић, Мудрић, 2001; Кешетовић, 2005; Milošević, 2005c). Такође, постоји велики број колеџа и универзитета који реализују студије (Police studies - Bachelor of Science) полицијских наука, а у Немачкој постоји и Универзитет примењених полицијских наука (Hochschule der Sächsischen Polizei). Већина земаља у транзицији има институције ранга факултета које се баве полицијско безбедносним наукама (Факултет за безбедносне студије (*Fakultet za varnostne vede*) - Словенија, Полицијска академија (Policejní akademie) - Чешка, Полицијска академија (Akadémia Policajného zboru) - Словачка, Државни универзитет унутрашњих послова (Lviv State University of Internal Affairs) - Украјина, Полицијска академија Александру Јоан Цуза (*Aleander Ioan Cuza*) која представља универзитет са три факултета - Румунија). У неким државама запада полицијске школе постоје искључиво као институције задужене за интерну обуку, углавном у саставу Министарства унутрашњих послова, али се последњих година јављају тенденције конвергенције, односно специфични амалгами ових институција са универзитетским као у Британији са Универзитетом у Лестеру.

Може се закључити да у свету недвосмислено постоје дефинисане полицијске науке и да оне се налазе у номенклатури са осталим наукама. Граде их већи број дисциплина, имају дефинисане циљеве, предмет и методологију изучавања, епистемолошко одређење и сазнајни фонд.

Задатак и предмет полицијских наука

Задатак полицијских наука (Bruno, 1989: 2-6; Milošević i sar. 2005b; Milošević, 2005c) је да произведу знања која ће полицији омогућити свестрани развој, кроз смислено управљање полицијским институцијама и кадровима као и тренутним, краткорочним и дугорочним ефектима њиховог рада у домену спречавања и сузбијања свих видова криминала, одржавања, заштите и јачања безбедности грађана, у оквирима дефинисаним законом, уз поштовање људских права и слобода.

Да би се одредио домен изучавања полицијских наука мора се поћи од њиховог предмета изучавања. Предмет изучавања полицијских наука су полицијске институције (системи), криминал, полицијски послови, полицијски кадрови, ефекти полицијског рада и методологија истраживања полицијских феномена (Bruno, 1989:2-6; Милошевић, Мудрић, 2001; Milošević i sar. 2005b; Milošević, 2005c; Porada et al., 2006: 20; Buturac, Solomun, 2013: 141-142). Пре-

ма томе стоји дефиниција полицијских наука која укључује методолошки аспект и садржај: Полицијска наука је научно проучавање полиције као институције и полицијског деловања као процеса (CEPOL, 2007: 23). Приликом изучавања набројаних феномена полицијске науке користе и на свој предмет изучавања примењује релевантна сазнања низа других наука и научних дисциплина. То полицијским наукама даје карактер мултидисциплинарности, интердисциплинарности и трансдисциплинарности. Генерално, може се рећи да се ради о научном пољу у настајању, на темељима научне спознаје о полицији као институцији, полицији као делатности и професионалној обуци полицијских службеника (Buturac, Solomun, 2013: 142).

Структура полицијских наука

Полицијске науке доминантно припадају научном пољу друштвених наука (пословно управљачке науке). Научно поље граде одређене научне области, а њих научне дисциплине и субдисциплине. Према области и начину изучавања полицијске науке деле се на системске (базичне), посебне (специјалне) и примењене (Милошевић, Мудрић, 2001; Milošević i sar. 2005b; Milošević, 2005c; Porada et al., 2006: 26; Buturac, Solomun, 2013: 141-142).

Системске или базичне полицијске науке баве се изучавањем општих и фундаменталних законитости и теорија везаних за полицијске системе, за све врсте криминала, криминалистичку технику, послове заштите, обавештајног и контраобавештајног рада агенција за националну безбедност и послове заштите агенција за заштиту и обезбеђење.

Посебне или специјалне полицијске науке баве се изучавањем специфичних законитости везаних за појавне облике криминала, учиниоце кривичних и других инкриминисаних дела, безбедност саобраћаја, организационо понашање полицајаца, податке, њихово прикупљање, анализу и презентацију, полицијска овлашћења и средства принуде, за социјалну и физичку компетентност полицајаца, комуникацију полицајаца са окружењем, затим за методологију изучавања криминала и других полицијских феномена, евалуацију квалитета ефеката полицијског рада, полицијску администрацију и организацију, антрополошке карактеристике полицајаца и других субјеката безбедности, савремену информациону технологију, и на крају за управљање (менаџмент) полицијским пословима и организацијом, превенцијом криминала, полицијским операцијама, организационим понашањем кадрова, едукација полицијских службеника, људским и материјалним ресурсима.

Примењене полицијске науке баве се изучавањем примене законитости до којих су дошле системске и посебне науке у свакодневном полицијском послу и послу агенција за безбедност као што је примена најефикаснијих модела, метода, тактика, софтвера, стратегија: у контроли, сузбијању и превенцији криминала свих врста и у свим доменима; спречавању обавештајне делатности и заштити од ње, обезбеђењу јавног реда, лица, објеката и хартија од вред-

ности, затим у безбедности саобраћаја, у контроли кризних ситуација, и на крају у технологији рада станица полиције, интервентних, жандармеријских и специјалних јединица.

Друштвена оправданост (социјалне предпоставке)

Друштвени услови, односно чињеница да су данашња друштва веома динамична, намећу потребу да полиција стално преиспитује и прилагођава своју организацију и методе рада захтевима и потребама заједнице којој служи, односно њеним националним интересима. Истовремено, доктрине Новог јавног менаџмента (New Public Management) захватају и полицију и траже од ње да „уради више (већи степен безбедности) за мање средстава“. Научно утемељена сазнања представљају један од алата за постизање овог циља, будући да како каже Курт Левин (*Kurt Lewin*) „ништа није тако практично као добра теорија“. То је далеко ефикасније од пуког ослањања на здрав разум и досадашњу праксу. Стварање релативно независне теорије о полицији (или система полицијских теорија) требало би да превазиђе постојеће фрагментарне напоре и пружи подршку систематско научном приступу постојећој великој бази практичних знања из области полиције и безбедности (Milošević i sar., 2005a; Milošević, 2005c; Amanović, Bajić, Nikač, 2015).

Са друштвеним променама у новонасталој политичкој и друштвеној ситуацији наметнула се потреба темељне реорганизације полиције, од силе у служби режима у сервис грађана, који је задужен за заштиту њихових права. Истовремено, у овим државама (посебно у државама у транзицији) јавља се значајан пораст криминала и инфилтрација организованог међународног криминала. Примена научних сазнања може овај тешки задатак умногоме олакшати.

Образовно - институционално - професионална оправданост

Науку у полицију Србије или тачније у полицију Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (СХС) уводи још почетком прошлог века др Рудолф Арчибалд Рајс (*Rudolph Archibald Reiss*). Прве школе које су разматрале полицијске послове настају између два светска рата, и то полицијске школе чији је родоначелник управо Арчибалд Рајс, који је своје европско знање пренео у српску полицију (Рајс, 1920; Милосављевић, 1994; Amanović, Anđelić- Nikolendžić, 2011; Kekić, Nikač, 2011; Milošević, Milošević, 2013). У фебруару 1920. године у Сремској Каменици формирана је Жандармеријска подофицирска школа. У то време, тачније 8. фебруара 1921. године основана је Прва полицијска школа у Београду, коју је организовао др Арчибалд Рајс (Богдановић, 2002; Amanović, Anđelić- Nikolendžić, 2011). На основу Уредбе о Централној школи за полицијске извршне службенике, 1931. године почела је са радом Централна полицијска школа у Земуну. Након Другог светског рата у Србији и тадашњој СФРЈ настале су големе потребе за полицијским кадром, али су и тада ти кад-

рови углавном били из редова војних школа и академија. Убрзо, настанком Средње школе унутрашњих послова (1967) и Више школе унутрашњих послова (1972), отвара се пут ка развоју науке у полицији, односно остварују студијски програми из полицијских наука (криминалистичких, полицијско управљачких, полицијско безбедносних и специјалних полицијских наука) ради стицања полицијског образовања.

Виша школа унутрашњих послова (ВШУП) од свог оснивања 1972. до 1985. године била је члан Београдског универзитета. Од 1985. до 1991. била је члан асоцијације виших школа. Од 1991. постаје организациона јединица МУП-а. Њена основна делатност⁷ чином оснивања 1972. године била је спремање стручњака за рад на оперативно-стручним пословима јавне и државне безбедности. Законом из 1976. године⁸ основна делатност ВШУП-а дефинисана је као образовање стручњака за рад у органима унутрашњих послова и стално усавршавање радника органа унутрашњих послова. Поред тога, школа је била акредитована и за образовање стручњака који раде на пословима друштвене самозаштите. Променом статуса 1991. године⁹ мења се, односно редефинише се, делатност Више школе. Једна од основних њених делатности је образовање студента тако да стичу знања и способности за обављање сложенијих радних задатака и послова полиције. Године 2003. ВШУП је регистрована као правно лице у Трговинском суду¹⁰ за обављање следећих делатности: образовање стручњака са вишом стручном спремом за рад у органима унутрашњих послова и других субјеката за обављање различитих послова безбедности (царина, инспекције, службе обезбеђења у јавним предузећима, установама и привредним организацијама), као и стално усавршавање радника у органима унутрашњих послова. Полицијска академија је основана посебним законом¹¹ и никад није била члан Универзитета. Полицијска академија је матична за криминалистичко-безбедносне науке на којима школује високообразоване кадрове за обављање полицијских и безбедносних послова.

Криминалистичко-полицијска академија¹² као самостална високошколска установа основана је за остваривање струковних и академских студијских програма свих нивоа за потребе полицијског образовања, као и друге облике стручног образовања и усавршавања од значаја за криминалистичко-полицијске и безбедносне послове. Криминалистичко-полицијска академија (КПА) настала је интеграцијом Више школе унутрашњих послова и Полицијске академије 2006. године и њихов је правни следбеник. Затим, 2014. године основан је Криминалистичко-полицијски универзитет,¹³ који интегрише три

⁷ Закон о Вишој школи унутрашњих послова, *Службени гласник СРС*, број 28/72.

⁸ Закон о Вишој школи унутрашњих послова, *Службени гласник СРС*, број 29/76.

⁹ Закон о Вишој школи унутрашњих послова, *Службени гласник РС*, број 50/92, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96.

¹⁰ Регистрација ВШУП у Трговинском суду (*решење*, број XI Фи 1677/03).

¹¹ Закон о Полицијској академији, *Службени гласник РС*, број 39/93.

¹² Одлука о оснивању Криминалистичко-полицијске академије „*Службени гласник РС*“, број 58/06.

¹³ Одлука о оснивању Криминалистичко-полицијског универзитета „*Службени гласник РС*“, број 28/2014.

Департмана (Департман криминалистике, Департман информатике и рачунарства, и Департман форензичког инжењерства), као и научноистраживачки центар. На Академији постоји као стручно тело Катедра полицијских наука у оквиру које су сврстане уже научне области и наставно-научне дисциплине.

У континуитету, у свим полицијским образовним институцијама студенти су се школовали за обављање полицијских послова, послова државне и цивилне (приватне) безбедности. Полицијски послови, послови националне и приватне безбедности спадају по УНЕСКО-вој класификацији (ISCED, 1997) у 86. поље сервиса за безбедност, а по нашој класификацији занимања,¹⁴ која се ослања на УНЕСКО-ву класификацију је поље 72 у које спадају занимања одбране, безбедности и заштите.

У складу са домаћим и међународним документима (Monk, 2001; Downes, 2004; *Стратегија развоја полицијског школства, 2001-2010*; Milošević, 2005c; Milošević et al., 2006a) којима се сугерише школовање професионалне полиције на будућем Полицијском факултету, те променом правног амбијента, доношењем закона о Високом школству и Закона о полицији 2005. године (*Закон о Полицији, 2005*; *Закон о Високом школству, 2005*), министар утрашњих послова доноси Стратегију (*Стратегија развоја система обуке и образовања за потребе полиције, 2005*). Стратегија се заснива на националној политици развоја Србије, начелима и документима о развоју образовања у Србији и Европи, европским трендовима развоја полицијског школства, традицији полицијског школства Србије, визији развоја полицијског школства Србије, затеченом стању у полицијском школству и процени постојећих и сагледивих ограничења у његовом развоју и укључењу у образовни систем Европске Уније. Стратегија је усклађена са захтевима и препорукама ОЕБС-а и Савета Европе да се створи остварив и одржив образовни систем заснован на новом концепту едукације, радној ефикасности, европским стандардима и поштовању људских права (Monk, 2001; Slejter, 2001; Dawnes, 2004; Okruli sto o reformi policijskog školstva OEBS, SE, MUP RS, Beograd, 2004).

И поред тога што у свету постоји тренд едукације заснован на полицијским наукама (Feltes, 2001; Porada et al., 2006; Weisburd and Braga, 2006; Weisburd and Neyroud, 2011; Buturac, Solomun, 2013), при чему је научни метод водећи метод у едукацији, код нас је општеприсутан тренд парцијализације знања у систему едукације у полицијским школама. Основна карактеристика парцијализације у педагошкој пракси је да се ђацима и студентима даје велика количина независних информација, које се не могу или не знају интегрисати у јединствен домен полицијских наука, и јединствене радне профиле полицајца. Један од разлога, који је већ споменут, је тај што у нашој научној и едукативној пракси не егзистирају полицијске науке и стратегија њиховог развоја, па отуда и парцијално изучавање феномена који су од интереса за полицију. Знања до којих се долази истраживањем полицијских феномена, поједине науке представљају као сасвим независне категорије од полиције и као такве их преносе у полицијској едукацији. Излаз из ове ситуације је прихватање постојања

¹⁴ Приручник евиденције у области запошљавања

полицијских наука, њиховог домена (области) и праваца изучавања, и на њима заснованог школовања полицијског кадра различитог профила (Милошевић, Мудрић, 2001; Milošević i sar., 2005b; Milošević, 2005c; Milošević et al., 2006a; Milošević i sar. 2006b). У том случају тачно би се знало која наука проучава које полицијске феномене, које су науке у основи појединог профила, и на основу тога би се произведена знања могла интегрисати у јединствен систем и тако интегрисана преносити студентима током школовања.

Закључак

Посматрано у светским размерама, полицијске науке постоје и конституишу се као релативно посебне научне дисциплине које се налазе у раној фази освајања предмета (поља) истраживања и метода примереног свом предмету. Међутим, полицијске науке у Србији још увек не постоје у систему класификације наука, мада се изучавају у научним и наставним полицијским институцијама. Покушајима њиховог конституисања приговара се да су њихово подручје, предмет и метод слабо и нејасно дефинисани, те да недостаје теоријско утемељење. Упркос делимично оправданим приговорима, постоје бројни аргументи који указују да се полицијске науке још увек развијају као релативно независан систем већ постојећих наука и научних дисциплина, које проучавају релевантне чиниоце унутрашње безбедности друштвених група и појединаца. Полицијске науке фактички представљају сазнања до којих су дошли истраживачи ових области и објављена у бројним публикацијама (монографијама, уџбеницима и научним часописима) у којим се, применом научне методологије, тумаче нејасноће и проблеми функционисања полицијске организације, нејасне законске одредбе, упућује на правилно поступање и сл.

Према области и начину изучавања полицијске науке се деле на системске (базичне), посебне (специјалне) и примењене. Предмет изучавања полицијских наука су полицијске институције (системи), криминал, полицијски послови, полицијски кадрови, ефекти полицијског рада и методологија истраживања полицијских феномена. Приликом изучавања набројаних феномена полицијске науке користите сазнања низа других наука која се могу аплицирати у полицијске науке. То полицијским наукама, као кључну карактеристику свих савремених наука, даје карактер мултидисциплинарности и интердисциплинарности. Интезиван рад на проучавању полицијског менаџмента у свим доменима као и проучавању и конституисању нових технологија и метода рада полиције јавља се као императив времена. С обзиром на то да и у науци желимо интеграције у европски научни простор, наведене области и теме њиховог истраживања требало би да представљају изазов за развој наше науке и планирање истраживачког рада у будућности.

Полиција науке су данас на својим почецима, суочене са многим тешкоћама и недовољним разумевањем академске заједнице. Упркос томе што се развијају и интензивно изучавају, још већи напори и даљна истраживања у овој области представљају додатну аргументацију да се у будућности и код нас, као

што је то у европи и свету, полицијске науке конституишу као релативно самостална, специфична наука са јасно утврђеним предметом проучавања, специфичним научним методама, епистемолошким одређењем и јасним не само практичним, већ и теоријским циљевима.

Литература:

1. Amanović, Đurica (2003): Teorijski osnov upotrebe sile i vatrenog oružja, *Bezbednost*, vol. 45, br.3, str. 416-430.
2. Amanović, Đurica; Anđelić - Nikolendžić, Vesna (2011): Origins and Development of the Special Physical Education. *1st International Conference "Archibald Reiss,"* 17-18. March 2011, Belgrade.
3. Amanović, Đurica (2013): *Specijalno fizičko obrazovanje*. Beograd: Kriminalističko-policijska akademija.
4. Amanović, Đurica; Baić, Valentina; Nikač, Željko and Ljubisavljević, Milija (2015a): The paradigm of Specijal Physical Education in police education and training, *Sport Science*, Vol. 8, Supp. 2: 7-15.
5. Amanović, Đurica; Nikač, Željko (2015b): Napad na policijske službenike i primena sile sa stanovišta Specijalnog fizičkog obrazovanja, *Nasilje u Srbiji: Oblici, činioci, kontrola*, Tematski zbornik radova, KPA, Beograd, str. 187-203.
6. Bailey, G. William (1995): *The Encyclopedia of Police Science, Second Edition*. Garland Publishing Inc. New York-London.
7. Banović, Božidar; Amanović, Đurica; Vučković, Goran (2012). Tehnike specijalnog fizičkog obrazovanja u funkciji kontrolisanja otpora osumnjičenog i zaštite pripadnika policije. *Revija za kriminologiju i krivično pravo*, vol. 50, br. 1-2, str. 235-244, Beograd.
8. Bogdanović, Branko (2002). *Dva veka policije u Srbiji*, MUP RS, Beograd.
9. Braga, A. Anthony; Edward, F. Davis (2014): Implementing Science in Police Agencies: The Embedded Research Model, *Policing* 8 (4): 294-306.
10. Bruno, Franceso; Marullo, F.; Atzori, P. F (1989): Le Scienze della Polizia, suppl. *Polizia Moderna*, n.2-3: 1-12 (104).
11. Buturac, Ksenija; Solomun, Davor (2013): Utemeljenost savremene policijske znanosti i njen doprinos policijskoj praksi. *Policija i sigurnost*, 22(1), 131-155.
12. CEPOL (2007): Perspectives of Police Science in Europe. *Project on a European Approach to Police Science*.
13. Dianiška, Gustav; Šimovček, Ivan (1996): Constitution of Police-Security Science, in *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*, Ljubljana: College of Police and Security Studies.
14. Downes, Mark (2004): *Reforma policije u Srbiji*. OEBS, Beograd.
15. Feltes, Tomas (2001). Police Science - Is there a real need for?, *Police and Forensic Science at the Threshold of the 3rd Millennium*, Budapest, 7-8 December 2001.
16. Gaćinović, Radoslav (2015): Koreni i nastanak policije u modernoj državi, *NBP- Žurnal za kriminalistiku i pravo*, Vol. 1/2015, pp. 67-80.
17. Greene, J. Raymond (2012): *The Encyclopedia of Police Science: 2-volume set*. New York: Taylor & Francis Group.
18. Greene, J. Raymond (2014): The Upside and Downside of the 'Police Science' Epistemic Community. *Policing*, 8 (4): 379-392.
19. Ignjatović, Đorđe (2015): *Kriminologija* (udžbenik, 12 izd.), Beograd.
20. International Standard Classification of Education - ISCED (1997): UNESCO, Paris.

21. Kekić, Dalibor; Nikač, Željko (2011): Uloga nauka odbrane u razvoju nauke o policiji u Srbiji . *Vojno delo*, vol. 63, br. 2, str. 347-354. Beograd.
22. Kešetović, Želimir (2005): *Usporedni modeli obuke i školovanja policije*, Beograd: Viša škola unutrašnjih poslova.
23. Hanak, Gerhard; Hofinger, Veronika (2005): *Police Science and Research in the European Union: report*. Vienna: Institute for the Sociology of Law and Criminology: CEPOL Training and Research Committee in cooperation with.
24. Milosavljević, Bogoljub (1994): *Uvod u policijske nauke*. PA, Beograd.
25. Milosavljević, Bogoljub (1997): *Nauka o policiji*, Beograd: Policijska akademija.
26. Milošević, Milenko; Mudrić, Radomir (2001): Policijske nauke i njihova struktura, *Projekat Reforma obrazovnog sistema policije*. Beograd: VŠUP, str. 55-62.
27. Milošević, Milenko; Mudrić, Radomir; Jovanović, Srećko; Amanović, Đurica; Dopsaj, Milivoj (2005a). *Konstituisanje sistema za upravljanje trenutnim i kumulativnim edukacionim i trenaznim efektima (Upravljanje u SFO-u)*, monografija iz istraživačkog projekta. MUP R. Srbije, VŠUP, Zemun.
28. Milošević, Milenko; Mudrić, Radomir; Lipovac, Krsto & Kavran, Dragoljub (2005b): *Strategija razvoja policijskog školstva Srbije*, Ministarstvo unutrašnjih poslova R. Srbije – Beograd: Viša škola unutrašnjih poslova.
29. Milošević, Milenko (2005c): *Definisanje matičnosti Fakulteta policijskih studija*. Zemun: Viša škola unutrašnjih poslova.
30. Milošević, Milenko; Kešetović, Želimir; Lipovac, Krsto & Mudrić, Radomir (2006a): *Opinions of Professors, Students, Administration and Management Employees of the Police on Curricula for Police Studies*. Belgrade: Police College.
31. Milošević, Milenko; Mudrić, Radomir Kešetović, Želimir & Banović, Božidar (2006b): *Položaj i razvoj policijskog školstva Srbije*, Monografija sa međunarodnom recenzijom. Zemun- Beograd: VŠUP.
32. Milošević, Milenko; Milošević, Miloš (2013): *Specijalno fizičko obrazovanje: Naučne osnove*, Belgrade: CEDIP.
33. Milosevic, Milenko; Milosevic, Milos (2014): *Specijal Physical Education, textbook on management the development of the physical integrity and capacity in police officers*, LAMBERT Academic Publishing, Germany.
34. Monk, Ričard (2001): *Izveštaj o radu policije u SRJ*. OEBS, Beograd.
35. Otašević, Božidar (2015). *Nasilje na sportskim priredbama*. Beograd: Službeni Glasnik.
36. Pagon, Milan (1996): Policing in Central and Eastern Europe: The role and importance of cooperation, training, education and research: in M.Pagon (ed.), *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West*, Ljubljana: College of Police and Security Studies.
37. Pagon, Milan (2000): Vloga in pomen izobraževanja, usposabljanja in raziskovanja na področju policijske dejavnosti v okviru Pakta za stabilnost Jugovzhodno Evropo, Varsvoslovje 1/2000.
38. Palidda, Salvatore (2000): *Polizia Postmoderna-Etnografia del nuovo controllo sociale*. Milano: Giangiacomo Feltrinelli Editore.
39. Porada, Viktor; Erneker, Jaroslav; Holcr, Kveton; Holomek, Jaroslav (2006): *Theoretical Foundations of Police Sciences*, Bramshill / Vienna: CEPOL- European Police College.
40. Rajs, Arčibald (1920): *Prilog za reorganizaciju policije*. Beograd: Izdavačka knjižarnica Gece Kona.
41. Priručnik evidencije u oblasti zapošljavanja (1998): Republički zavod za tržište rada Srbije Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Beograd: Savremena administracija
42. Simonović, Branislav (2004): *Kriminalistika*. Kragujevac: Pravni fakultet, Institut za pravne i društvene nauke.

43. Simonović, Branislav (2011): Istraživanje stavova pripadnika kriminalističke policije MUP-a R.Srbije o strateškom pristupu suzbijanja kriminala. *Bezbednost*, str. 5-27.
44. Simonović, Branislav; Otašević, Božidar i Đurđević, Zoran (2014): Kriminalne kariere vodij nogometnih navijaških skupin v Srbiji, *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 2/2014.
45. Slejter, Džon (2001): *Assessment of the Human Rights, Ethics and Policing Standards in the Republics of Serbia and Montenegro*. European Council, Belgrade.
46. Strategija razvoja policijskog školstva (2004): *Zbornik radova sa okruglog stola o reformi policijskog školstva decembr 2004*, OEBS, Beograd.
47. Strategija razvoja sistema obuke i obrazovanja za potrebe policije (2005): MUP R. Srbije.
48. Telep, W. Cody. (2009): Citation analysis of randomized experiments in criminology and criminal justice: a research note, *J Exp Criminol* 5:441–463.
49. Umek, Peter (2001): *Raziskovanje v varstvoslovju u Pomen in perspektive visokoškolskega izobraževanja na področju varnosti*, Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
50. Weisburd, David; Braga, A. Anthony (2006): Introduction: Understanding Police Innovation. In *Police Innovation: Contrasting Perspectives*, ed. D. Weisburd and A.A. Braga. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1-23.
51. Weisburd, David; Neyroud, Peter (2011): Police Science: Toward a New Paradigm. *New Perspectives in Policing*, Harvard Kennedy School, *Program in Criminal Justice Policy and Management*, National Institute of Justice.
52. Wright, A. Richard; J. Mitchell, Miller (1998): The most-cited scholars and works in police studies. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol 21, No2.
53. Zakon o Višoj školi unutrašnjih poslova (*Službeni glasnik SRS*, broj 28/72, 29/76, 50/92, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96).
54. Zakon o Policijskoj akademiji (*Službeni glasnik RS*, br. 39/93)
55. Zakon o Policiji (*Službeni glasnik RS*, br.101/05).
56. Zakon o Visokom školstvu (*Službeni glasnik RS*, br. 20/05, 100/07).

CONSTITUTING POLICE SCIENCES IN SERBIA AS THE IMPERATIV OF TIME

Summary: Police sciences in Serbia still do not exist within the national scientific classification system, although they have already been studied in scientific and teaching police institutions. The attempts at their constitution are objected that their field, subject and methods are defined weakly and unclearly, and that they lack theoretical foundation. Despite partially justified objections, there are numerous arguments which suggest that these sciences can be observed as emerging science, in other words a relatively independent system of already existing sciences and scientific disciplines which study relevant factors of internal security of social groups and individuals.

The goal of this paper is to outline the foundation of police sciences (systematic, special and applied) through their task, subject of study, structure, as well as social and educational-institutional justification.

Key words: scientific field, scientific area, scientific discipline, police